

**Pismo zagrebačkoga nadbiskupa
kardinala Josipa Bozanića
o liturgijskim slavljinama tijekom pandemije
i o životu Nadbiskupije nakon potresa**

Draga subraćo svećenici, redovnici i redovnice, dragi mladi, braćo i sestre!

1. Pišem vam ovo pismo na dan koji je dugo u nama živio kao željeni datum *Susreta hrvatske katoličke mladeži* u Zagrebu. To je ujedno i spomendan blaženog Ivana Merza, kojega smo među svetim uzorima, uz Presvetu Bogorodicu Mariju i blaženoga Alojzija Stepinca, s našim mladima izabrali da budu posebno razmatrani kao pratitelji i zagovornici naših mladih tijekom pripreve i slavlja Susreta. Njima preporučujem naše mlade, njihove obitelji i cijelu Nadbiskupiju.

Budući da nas je Gospodin pozvao da drukčije organiziramo tjedne i mjesec pred nama, i nadalje ostajemo zahvalni na dobru, što ga On ostvaruje po svojoj ljubavi u braći i sestrama, te pozorni na njegova nadahnuća i poticaje, prema Marijinim riječima, preuzetima kao geslo Susreta mladih: »Što god vam rekne, učinite!« (Iv 2, 5). Ovo vrijeme poteškoća vrijeme je razlučivanja duhova. Ovo vazmeno vrijeme je vrijeme prepoznavanja što Duh Sveti čini u Crkvi, da bi u svim okolnostima vjera živjela u nama i po nama se širila na druge ljude i na cijelo društvo.

U daru kršćanskog pouzdanja osjećam potrebu zahvaliti svima vama, dragi svećenici i vjernici: na zajedništvu i uzajamnoj potpori koju ste do sada očitovali, na razumijevanju odluka kojima smo bili vođeni ljubavlju prema bližnjima, na ustrajnoj molitvi i na karitativnom

pomaganju potrebitima. Istim Duhom vođeni, s pouzdanjem u Gospodina koji je došao da bismo imali život, nastavljamo hod naše Crkve.

U svome Pismu od 1. svibnja 2020. godine, u kojemu sam dao smjernice za slavljenje sakramenta euharistije i pomirenja (svete ispovijedi), napomenuo sam da će o slavljinima ostalih sakramenata uslijediti posebne upute.

Ovim pismom, nakon što sam se 7. svibnja 2020. godine, s prečasnom gospodom dekanima naše Nadbiskupije posavjetovao glede organizacije pastoralnoga djelovanja, obavješćujem vas o važnim slavljinima koja su pred nama, a zatim – ponovno naglašavajući važeće opće preporuke Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo i posebne crkvene odredbe vezane uz sprječavanje širenja bolesti Covid-19 – dajem upute o liturgijskim slavljinima.

Misli me na početku ovoga pisma ponajprije vode prema ljudima koji su stradali u potresu, prema obiteljima i svakoj osobi koja je pogođena razaranjem i posljedicama na zdravlje duše i tijela, prema svakom tko je morao napustiti svoj dom i živjeti dodatnu nesigurnost svakodnevice.

2. Pomoć obiteljima i pojedincima stradalima u potresu

Naš kršćanski pristup uvijek polazi od molitve Gospodinu. To smo činili i sada, a činit ćemo i ubuduće. S molitvom, koja nam je susret s Gospodinom i kao takva vrelo usmjerenosti prema neprolaznom brinući se za povjerenu nam prolaznost, zajedno treba ići i konkretno očitovanje blizine i pomoći. Toliko smo puta pokazali kršćansku ljubav i solidarnost prema ljudima u raznim dijelovima svijeta te ne dvojim da će se i za one koji su nam najbliži, u našoj sredini naći otvorena srca.

Zato ovime pozivam sve članove naše nadbiskupijske obitelji da daju svoj doprinos u olakšavanju boli i poteškoća stradalima na način koji smatraju najprimjerenijim i učinkovitim. Naime, župnici i njihovi suradnici u župama najbolje poznaju stradanja i potrebe, ne gledajući na to pripada li netko župnoj zajednici, je li vjernik ili nije, nego imajući uvijek na prvom mjestu samo pomaganje koje ublažava ljudsku bijedu. Drago nam je što možemo istaknuti zauzetost našega nadbiskupijskog Caritasa i župnih Caritasa koji u ovim mjesecima pokazuju vjerodostojnost svoga poslanja. Važnu ulogu u tome imaju i redovničke zajednice, kao i udružene zajednice vjernika koje načinom svoje dobrotvornosti mogu proširivati krug dobrote. Takvo skupljanje u vjerničkim zajednicama trajat će do opoziva. Tu našu djelotvornu mrežu treba i nadalje čuvati i razvijati jačanjem višestruke suradnje.

Ovime ponajprije pozivam župnike i rektore crkava da u svojim zajednicama iznova potaknu vjernike na tu važnu dobrotvornost. **Neka se stoga u svim crkvama naznači posebno mjesto (postavi »škrabica«) na kojemu vjernici mogu ostaviti svoje priloge za ljude stradale u potresu.** Neka se prilozima dostavljaju Nadbiskupskom duhovnom stolu s oznakom svrhe: »pomoć obiteljima i pojedincima stradalima u potresu«.

3. Pomoć župnim zajednicama u obnovi crkvenih objekata

Na srcu mi leže župne zajednice kojima su bogoslužni prostori župnih crkava tako stradali da se vjernici u njima više ne mogu okupljati na liturgijska slavlja, molitvu i pobožnosti. To se odnosi ponajprije na sljedeće župe: Župa Rođenja Blažene Djevice Marije u Granešini, Župa Pohoda Blažene Djevice Marije u Čučerju, Župa sv. Šimuna i Jude Tadeja u Markuševcu, Župa sv. Franje Ksaverskoga u Zagrebu, Župa sv. Franje

Ksaverskoga u Vugrovcu, Župa sv. Petra i Pavla u Kašini, Župa sv. Marka Evanđelista u Zagrebu, Župa Presvetog Srca Isusova u Zagrebu. Ovima treba pribrojiti Franjevačku crkvu na Kaptolu kao i Crkvu sv. Katarine na Gornjem Gradu. Ima i veći broj crkava, župnih kuća, samostana i drugih crkvenih objekata koji su pretrpjeli znatnija oštećenja. Spominjem samo kompleks Sjemeništa na Šalati, Nadbiskupski dvor i zgradu Nadbiskupskog duhovnog stola, a dakako ponajprije našu Prvostolnicu koja je pretrpjela velika oštećenja.

Za neke od gore navedenih župa moći će se naći zamjenska rješenja, a za neke od njih trebat će izgraditi nove privremene ili trajne prostore. U tome pogledu usmjereni smo na traženje putova koji će dovesti do prikladnih ostvarenja, posebno s obzirom na financijske mogućnosti. Zato molim sve koji budu mogli pomoći da se uključe, u skladu sa smjernicama koje će biti dane, naročito onda kada se stvore temeljni preduvjeti za realiziranje projekata. Kao vjernici, a na poseban način kao Nadbiskupija, jedno smo otajstveno Kristovo Tijelo i kada trpi jedan dio toga Tijela, trpi cijelo Tijelo. Tako združeni u istome Otajstvu, u radostima i bolima, u idućem razdoblju slavit ćemo predstojeća nadbiskupijska važna slavlja.

4. Misa posvete ulja

Misu posvete ulja odgodili smo zbog oštećenosti Prvostolnice potresom i zbog epidemioloških ograničenja koja nisu dopuštala nikakva okupljanja. U novim ćemo okolnostima **proslaviti Misu posvete ulja u četvrtak, 28. svibnja 2020. godine, s početkom u 10 sati, u crkvi svetoga Blaža u Zagrebu.** U toj će euharistiji koncelebrirati po dva predstavnika iz svakog dekanata (eventualno dekan i još jedan prezbiter; oni će preuzeti

posvećeno ulje za svoj dekanat), zatim prezbiteri predstavnici nadbiskupijskih ustanova i redovništva.

5. Svetkovina Majke Božje od Kamenitih vrata

Na svetkovinu Duhova ove ćemo godine proslaviti Majku Božju od Kamenitih vrata. **Dana 31. svibnja 2020. godine, s početkom u 19 sati ispred naše Katedrale, bit će euharistijsko slavlje koje će predvoditi preuzvišeni gospodin apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Giorgio Lingua.** Nakon svete mise – na način koji će organizacijski biti moguć – uputit ćemo se u procesiji do Kamenitih vrata. Znamo da će vjernici Grada Zagreba, višestruko pogođeni kušnjama, taj dan naše Zaštitnice upravo na Pedeseticu živjeti u posebnome zajedništvu slavlja, molitve, predanja i pouzdanja. Stoga potičem svećenike Grada Zagreba da pozovu svoje vjernike na dostojno sudjelovanje.

6. Prezbitersko ređenje

Posebnu znakovitost imat će i slavlje prezbiterskoga ređenja koje planiramo proslaviti **u Nacionalnome svetištu Majke Božje Bistričke na spomendan Bezgrješnoga Srca Blažene Djevice Marije u subotu, 20. lipnja 2020. godine, s početkom u 10 sati.** Sve pozivam da za naše đakone koji će postati svećenicima ustrajno molimo i pratimo ih u njihovu nepodijeljenom odazivu Kristu po uzoru velikodušnosti njegove i naše Majke Presvete Bogorodice Marije.

7. Upute o liturgijskim slavljima

a) Slavlje sakramenata kršćanske inicijacije

Za slavlje inicijacije katekumena, u skladu s ranijim prijavama, župnicima se daje ovlast da pripremljenim katekumenima podijele sakramente kršćanske inicijacije. Neka ta slavlja budu u subotu 30. svibnja 2020. godine pod Misom bdijenja svetkovine Pedesetnice ili na neki drugi dan koji odrede sami župnici. Župnicima se ovime daje i ovlast da već krštenim odraslim osobama koje su se za to pripremile podijele ostale sakramente kršćanske inicijacije (potvrdu i euharistiju).

b) Slavlje sakramenta krštenja djece

Poštujući opće i posebne upute vezane uz liturgijski prostor i predmete koji se koriste u obredu, kod slavlja sakramenta krštenja neka se pazi na sljedeće:

1) slavlja krštenja neka se slave samo pojedinačno; slavlja krštenja više djece dopuštena su samo kada je riječ o krštenju djece iz iste obitelji;

2) znamen križa na čelo krštenika na početku obreda («Obred primanja djeteta») neka stave samo roditelji;

3) krstitelj, noseći masku, prije polijevanja vodom (što je za sada jedini dopušten oblik krštenja) i pomazanja svetim uljem tjemena krštenika neka dezinficira ruke;

4) od dodatnih obreda koji tumače krštenje ostaju obredi u kojima se koristi bijela haljina i paljenje krsne svijeće, a kod obreda »efeta« izgovaraju se predviđene riječi, a izostavlja se dodirivanje ušiju i usana.

c) Slavlje prve svete pričesti

Župnicima se povjerava da u ovim okolnostima, u dogovoru s roditeljima, razmotre najprikladnije vrijeme i najbolji način slavlja prve svete pričesti u svojim župama. Pazeći na odredbe koje su dane za slavlje euharistije glede epidemije, uz pisanu suglasnost roditelja prvopričesnika, ta se slavlja mogu organizirati po skupinama; mogu biti u danima prije

ljeta, kao i u ljetnim danima, odnosno početkom jeseni. Ovisno o broju kandidata, župnici će donijeti odluku hoće li se slavlje organizirati na otvorenom prostoru ili u crkvi. Različite su mogućnosti i okolnosti u pojedinim župama. S tom sviješću, neka se uvijek ima u vidu važnost toga dana za djecu i obitelji. Poželjno je da se svećenici u dekanatima međusobno dogovore te usklade i vrijeme i način.

d) Slavlje svete potvrde

Glede sakramenta svete potvrde na susretu s dekanima dogovoreno je da se u sadašnjim izvanrednim okolnostima to slavlje do daljnjega odgađa i predviđa eventualno na jesen. Dakako potrebno je kandidate pripremiti za primanje svete potvrde.

e) Sakrament kršćanske ženidbe

I za slavlje ovoga sakramenta treba poštovati opće i posebne upute vezane uz liturgijski prostor i predmete koji se koriste u obredu. Kod slavlja sakramenta kršćanske ženidbe treba paziti na nekoliko obrednih pojedinosti:

1) svjedoci neka budu propisno udaljeni od zaručnikâ; takva se udaljenost ne odnosi na zaručnike;

2) na mjestu predviđenom za zaručnike neka budu pripravljeni tekstovi koje trebaju koristiti u obredu;

3) neka prstenje bude blagoslovljeno izgovaranjem blagoslovne molitve, uz znak križa, bez škropljenja vodom;

4) zaručnici će izgovarati riječi privole u redovitome obliku (držeći se za ruke) i predati prstenove na uobičajeni način;

5) Nastavit će se sa »zaručničkim tečajevima« također u okvirima koji su propisani zbog pandemije.

f) Sakrament svete ispovijedi

Župnici neka potiču vjernike na pristupanje sakramentu svete ispovijedi, naznačujući vrijeme u kojemu je svećenik/svećenici na raspolaganju u crkvi za taj sakrament. Neka se u dekanatima razmotri kada je moguće da u određenoj župi, ako je to istinska potreba, iz dekanata bude nekoliko svećenika-ispovjednika na raspolaganju.

8. Online župne kateheze

Imajući u vidu neizvjesnost situacije glede pandemije koronavirusa, poziva se župnike da, sa suradnicima u pastoralu i uz pomoć Nadbiskupskog duhovnog stola, programiraju online župne kateheze.

9. Župni uredi

Župni uredi neka budu otvoreni za župljane u određeno (skraćeno) vrijeme s čime pravodobno treba upoznati vjernike. Preporučuje se da se način dogovori i uskladi za područje dekanata.

10. Zaključak

Braćo i sestre, u svim našim slavljinama i u vjerničkome životu, dok pazimo na propise koji se tiču izvanjskoga ponašanja, radi zdravstvenoga dobra svojih bližnjih, ne zaboravimo na ono što čovjeka iznutra jača. Ono je najvažnije, a učvršćuje se i razvija upravo u poteškoćama. Izvanredno stanje u kojem se još uvijek nalazimo, razlog je da tražimo mogućnost kako bi vjernici usred neizvjesnosti i straha po sakramentima bili dionici Božje utjehe i blizine.

U svome prvome otisnutom predavanju, koje je blaženi Ivan Merz pod naslovom: »Novo doba« održao u Beču, u veljači 1919. godine, dakle

neposredno nakon Prvoga svjetskog rata, nalaze se i sljedeće misli: »Volim ljude današnje generacije, one što su trpjeli i shvatili ozbiljnost života... Čovjek je silno slab i bez tuđe pomoći ne može ništa. Zato je On (Bog) iz vječnosti stupio u povijest i postavši središtem cijeloga makrokozmosa, dao nam je Sebe da nas tjelesno i duševno preporodi« (Ivan Merz, *Sabrana djela*, Postulatura za kanonizaciju bl. Ivana Merza – Filozofski fakultet Družbe Isusove – Glas Koncila [prir.], Svezak 2., Zagreb 2011., str. 19 i 21).

Nalazeći se u mjesecu svibnju, srca i pogleda usmjerena prema našoj Majci, Odvjetnici i Kraljici, molimo da nas sve preporođene u Kristu, a naročito naše mlade, čuva i vodi Njezina blizina te zagovaraju blaženi Alojzije Stepinac i blaženi Ivan Merz, da bismo i mi bili zalag preporoda i obnove Crkve i domovine Hrvatske.

Pozdravljam vas i blagoslivljam.

Vaš nadbiskup,

Handwritten signature in blue ink: kard. Goran

U Zagrebu, 10. svibnja 2020. godine.